

УДК 37.014.5(477)“18/19”:050

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.349642>

Оксана Ковалишин, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Львівського національного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7873-5424>

Христина Калагурка, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Львівського національного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3179-4694>

ОСВІТНІ ОРІЄНТИРИ В. ГНАТЮКА НА СТОРІНКАХ “ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВОГО ВІСНИКА” З КІНЦЯ ХІХ ДО ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті здійснено комплексний аналіз освітніх орієнтирів Володимира Гнатюка, відображених на сторінках “Літературно-наукового вісника” з кінця ХІХ до першої третини ХХ ст.. Виявлено ключові орієнтири його публікацій: проблеми розвитку українського шкільництва та заснування навчальних закладів на Галичині, утвердження української мови навчання та протидія утраквізму, рецензування гімназійних звітів, аналіз стану шкільної освіти на українських землях і критичний огляд навчальних підручників та посібників. Зосереджено увагу на внеску В. Гнатюка у розвиток української освіти, педагогічної думки та шкільної науки, а також обґрунтовують перспективу подальшого дослідження його науково-педагогічної спадщини.

Ключові слова: В. Гнатюк; “Літературно-науковий вісник”; освітні орієнтири; українське шкільництво; заснування навчальних закладів; українська мова навчання; гімназійні звіти; рецензії.

Лім. 22.

**Oksana Kovalyshyn, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
General Pedagogy and Pedagogy of Higher School Department,
Lviv National Ivan Franko University**
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7873-5424>

**Khrystyna Kalahurka, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of
the General Pedagogy and Pedagogy of Higher School Department,
Lviv National Ivan Franko University**
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3179-4694>

EDUCATIONAL ORIENTATIONS OF VOLODYMYR HNATYUK ON THE PAGES OF “LITERARY- SCIENTIFIC HERALD” FROM THE LATE 19th TO THE FIRST THIRD OF THE 20th CENTURY

The article presents a comprehensive analysis of the educational orientations of Volodymyr Hnatyuk as reflected in the pages of the “Literary-Scientific Herald” from the late 19th to the first third of the 20th century. The study examines the scholar’s activity as an editor and author of numerous scientific works, reviews, analytical overviews, and notes, particularly on educational and pedagogical topics.

In the pages of the “Literary-Scientific Herald”, V. Hnatyuk systematically highlighted issues concerning the development of Ukrainian schooling in Galicia, including organizational, material, and pedagogical conditions of secondary educational institutions. He paid significant attention to the promotion of the Ukrainian language of instruction, critically evaluated the utrakvist (bilingual) education system, and emphasized the necessity of establishing Ukrainian gymnasiums and teacher seminaries to train pedagogical personnel and advance national education.

V. Hnatyuk analyzed reports of Ukrainian gymnasiums, which contained statistical data on students, teaching staff, and learning conditions, and proposed solutions to existing challenges. He also focused on the development of schooling across the territory of Ukraine, examining organizational, material, and pedagogical aspects of the functioning of secondary schools.

Furthermore, the scholar analyzed textbooks and teaching manuals, highlighting his pedagogical competence and commitment to improving the quality of school education through the enhancement of educational literature.

The study concludes that V. Hnatyuk’s systematic approach to the development of Ukrainian education, the preservation of national identity, and active participation in the formation of pedagogical thought not only defined the directions of his scholarly activity but also made his publications a valuable source for the comprehensive study of the history of Ukrainian schooling and educational culture in the early 20th century.

Keywords: V. Hnatyuk; “Literary-Scientific Herald”; educational orientations; Ukrainian schooling; establishment of educational institutions; Ukrainian language of instruction; gymnasium reports; reviews.

Постановка проблеми. У 2026 році
минає 155 років від дня народження та
100 років від дня смерті Володимира

Гнатюка – одного із видатних українських науков-
ців своєї епохи: етнографа, фольклориста, мово-
знавця, літературознавця, а також визначного гро-

мадського діяча, редактора відомих українських видань (“Літературно-наукового вісника”, “Літературно-наукової бібліотеки”, “Етнографічного збірника”), дійсного члена та секретаря Наукового товариства ім. Шевченка та ін.

Діяльність В. Гнатюка у посмертній біографії описувалася таким чином: “... Гнатюк не був кабинетним ученим, навпаки, він брав жваву участь у громадським і загально-літературним руху, живо відкликаючися на питання нашого культурного життя... він довго був співредактором (ред. “Літературно-наукового вісника”), вкупі з М. Грушевським та Ів. Франком, аж до самої смерті діяльним співробітником...” [21, 125]. Його багатогранна діяльність залишила значний слід у розвитку української науки, культури та освіти.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Наукова спадщина В. Гнатюка неодноразово привертала увагу дослідників різних поколінь. Окремі аспекти його етнографічного, фольклористичного, мовознавчого й організаційно-наукового доробку розглядали у своїх працях І. Герета, І. Зузуляк, О. Купчинський, М. Мушинка, О. Шеремета, М. Яценко та інші науковці. Їхні дослідження окреслюють значущість діяльності вченого для розвитку української гуманітарної науки, висвітлюють його внесок у формування репрезентативних наукових видань, збереження фольклорної спадщини та розбудову інституційної структури української науки.

Проте вивчення ролі В. Гнатюка як науковця та дослідника неможливе без опори на епістолярну спадщину, публіцистику та тексти на актуальні суспільно-політичні й освітньо-просвітницькі питання, опубліковані, зокрема, на сторінках “Літературно-наукового вісника”.

Тому, **метою статті** є комплексний аналіз освітніх орієнтирів В. Гнатюка, відображених на сторінках “Літературно-наукового вісника” з кінця ХІХ до першої третини ХХ століття.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Функціонування “Літературно-наукового вісника” (далі – ЛНВ) неможливо оцінити без вкладу у його розвиток редактора В. Гнатюка (з 1899 р. по 1907 р. та з 1922 р. і аж до смерті у 1926 р.), за час керівництва якого журнал став одним із провідних українських літературно-громадський періодичних видань загальноукраїнського масштабу.

У “Літературно-науковому віснику” В. Гнатюк займав ключову позицію не лише як редактор, але й як автор численних наукових статей, аналітичних оглядів, рецензій та заміток. У його доробку в ЛНВ є 50 власних наукових праць та понад 600 рецензій, оглядів та дрібних повідомлень [20, 44]. Його діяльність охоплювала не лише фахові публікації з літератури та науки, а й системні огляди на громадсько-політичну тематику. Значне місце в діяльності

науковця посідали статті та замітки освітнього характеру, які відображали його зацікавленість у розвитку української освіти та педагогічної думки [22].

Загалом на сторінках “Літературно-наукового вісника” у публікаціях В. Гнатюка виразно простежуються такі ключові освітні орієнтири: порушення проблем розвитку українського шкільництва та заснування навчальних закладів на Галичині; боротьба за утвердження української мови навчання й протидія утравізму; рецензування звітів українських гімназій; окреслення стану та викликів шкільної освіти на українських землях; критичний аналіз навчальних підручників і посібників.

Проблеми розвитку українського шкільництва та заснування навчальних закладів у Галичині В. Гнатюк систематично висвітлював у віснику, аналізуючи як організаційні та педагогічні аспекти, так і соціальні умови функціонування шкіл. Ці питання розкривалися у його статтях, що присвячувалися статистиці навчальних закладів, діяльності педагогічних кадрів, доступності освіти для української молоді та практичним аспектам заснування нових гімназій і приватних шкіл на території Галичини.

Зокрема у статті “Русини в тернопільських гімназіях” В. Гнатюк здійснив ґрунтовний аналіз становища українців у тернопільських гімназіях на початку ХХ ст. Автор представив розгорнуті статистичні дані щодо чисельності учнів, рівня їхньої успішності, випадків залишення навчання, а також національного складу вихованців у “руській” (українській) та польській гімназіях. На підставі наведених показників дослідник відзначив значну кількість українців, їх успішність у навчанні і потребу у відкритті нових гімназій для забезпечення рівних освітніх можливостей. Також у ній подано порівняльний аналіз організації навчального процесу та системи підтримки учнів в українській та польській гімназіях, що дає змогу окреслити відмінності у підходах до навчання та виховання [15, 11].

Важливою для розкриття розвитку українського шкільництва є стаття В. Гнатюка “Справа української гімназії у Станіславові”, у якій висвітлено боротьбу русинів за заснування українсько-руської гімназії у Станіславові. Зокрема науковець навіть аргументи на користь створення гімназії: недостатня кількість середніх шкіл з українською мовою викладання, чисельність учнів та наявність підготовлених учителів, зумовлювали до відкриття української гімназії. У цій же замітці автором розкрито текст офіційного внесення до галицького сейму, у якому закликалися заснувати державну гімназію з “руською мовою викладання” в Станіславові з поступовим відкриттям першого класу [16, 79–80].

Продовженням попередньої статті про суспільно-політичну боротьбу за відкриття української гімназії у Станіславові є розвідка “Кілько Русинів в Станіславській гімназії?” У ній В. Гнатюк подав

статистичні дані про учнів-русинів у Станіславській гімназії за 1902 рік, зокрема він відзначив, що для створення окремої українсько-руської гімназії бракувало учнів для навчання. Вирішенням цього питання на думку науковця мало стати поступове заснування української гімназії, де б починаючи з першого класу і надалі, могли б навчатися українці, щоб забезпечило конкурентну кількість учнів порівняно з польськими провінційними гімназіями [9, 24].

Вирішальною для розкриття історії заснування та функціонування української гімназії у Станіславові є нарис “Справа українсько-руської гімназії у Станіславові”, у якій В. Гнатюк висвітлює ситуацію навколо заснування гімназії у Станіславові. У ній же описано політичні та бюрократичні перешкоди, зокрема суперечності між галицьким сеймом, Красним Виділом і Міністерством освіти, а також вплив польської більшості та позицію українських послів. Автор докладно висвітлює перебіг обговорення питання, внесеного до сойму, зокрема дискусії у шкільній комісії та аргументи обох сторін щодо необхідності заснування нової гімназії для української молоді, акцентуючи на напруженому характері дебатів і складності реалізації цього освітнього проєкту [17, 114–115].

Також важливою статтею для дослідження розвитку українського шкільництва Галичини є огляд В. Гнатюка “Уваги про галицькі середні школи”, де містить детальний статистичний огляд середніх шкіл Галичини на початку ХХ ст., зокрема розкрито чисельність учнів у гімназіях та реальних школах, динаміку приросту за останні роки, розподіл за національністю та віросповіданням, а також дані про успішність і залишення учнів протягом навчального року. Особливу увагу приділено “руським” учням, аналізу їхньої чисельності та участі в школах, порівняно з польськими та єврейськими учнями. У статті містяться таблиці з даними про учнів та педагогів, а також інформацію про шкільні збори, оплату та стипендії. Науковцем розглянуто проблеми нестачі середніх шкіл, учителів та запропоновано шляхи їх вирішення, включно із заснуванням нових шкіл і організацією курсів для підготовки педагогів [18, 121–137].

Не оминула увагу В. Гнатюка розвідка “В справі заснування приватних шкіл (Бережани, Коломия)”, у якій повідомляється про наміри громадської ініціативи щодо заснування приватної учительської семінарії в Коломиї. Щодо цього питання науковець зауважив, що у Бережанах створено комітет зі збору коштів, який активно підтримував цю справу й передав зібрані внески до коломиїської філії Руського товариства педагогічного. Таким чином.

В. Гнатюк закликав інші міста наслідувати цей приклад, адже справа заснування приватних “руських” (українських) шкіл мала велике народне зна-

чення, та зумовлювала збільшити ініціативу для відкриття семінарії [1, 277].

За напрямком дослідження боротьби за українську мову навчання та протидії утрактівізму В. Гнатюк опублікував матеріали, у яких аналізувалося мову викладання, національну ідентичність учнів та педагогічні практики, спрямовані на збереження української культурної та освітньої традиції.

У замітці “Дві рівноправності (шкільні справи в Галичині)”, В. Гнатюк показав подвійні стандарти польського суспільства у ставленні до національно-освітніх прав. Зокрема науковець зауважив, що у Галичині польські політичні кола відмовляли українцям у праві на навчання українською мовою, зокрема, перешкоджали заснуванню українського університету у Львові та гімназії в Бережанах. Таким чином, автором акцентовано увагу на подвійних стандартах гасел польської боротьби “за нашу і вашу свободу” та підкреслено проблеми рівноправності українців у питаннях навчання рідною мовою [3, 161–162].

Продовженням даної тематики також стала замітка “В справі утрактівістичних шкіл (шкідливість двомовності в початковому навчанні)”, в якій В. Гнатюк гостро критикував утрактівістичну (двомовну) систему навчання, поширену в народних і учительських школах Галичини, доводячи, що на практиці вона веде до повного витіснення української мови польською. В. Гнатюк наводить статистичні дані з Самбірської учительської семінарії, де більшість учнів українці, однак викладання фактично здійснювалося польською мовою. У підсумку науковець закликав громадськість до рішучого скасування утрактівізму та відкриття українських учительських семінарій, адже без власної системи підготовки вчителів український народ не зможе забезпечити належний розвиток національної освіти [2, 9].

У межах дослідження здійснюється аналіз рецензій В. Гнатюка на звіти українських гімназій, опублікованих у “Літературно-науковому віснику”, як джерела для вивчення стану та розвитку середньої освіти в українському середовищі наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.

Зокрема цільну увагу В. Гнатюк приділив діяльності Академічної гімназії у Львові з якою він тривалий час поєднував свій творчий та педагогічний шлях: на останньому курсі навчання у Львівському університеті прийняв пропозицію проф. О. Огоновського та став заступником учителя у ній аж до закінчення навчання.

Так у рецензії “Звіт Дирекції ц. к. Академічної гімназії у Львові за рік шкільний 1900/1901 у Львові” В. Гнатюк описав діяльність Академічної гімназії у Львові за 1900/1901 навчальний рік, у якому розкрив історію, структуру та стан закладу. У ній автор звернув увагу на значну кількість вибухливих учнів і мізерність стипендіального фонду, що за-

свідчило про матеріальні труднощі гімназії. Дослідник зауважив позитивну тенденцію до зростання числа учнів і вказав на роль гімназії як провідного осередку української освіти в Галичині [7, 20].

Продовженням попереднього аналізу В. Гнатюка є “Звіт Дирекції ц. к. Академічної гімназій у Львові за рік шкільний 1901/1902”. У ній представлено звіт Академічної гімназії у Львові за 1901/1902 навчальний рік, розкрито зростання кількості учнів (понад 680 на початку року), що засвідчило про підвищення інтересу української молоді до освіти й необхідність створення нових українських гімназій. Науковець також звернув увагу на труднощі зумовлені вирішенням даного питання, зокрема брак повних народних шкіл, що ускладнювало вступ до гімназії, значну кількість вибулих учнів, низьку забезпеченість стипендіями та високі витрати на навчання. Загалом автор відзначив важливе освітнє значення гімназії як провідного українського навчального закладу в Галичині, який сформував інтелектуальний та національний потенціал українського народу [8, 15].

Окремий аналіз українських гімназій В. Гнатюк здійснив у рецензії “Звіт Дирекції ц. к. гімназій в Коломиї за рік шкільний 1900/1901”. Зокрема у звіті відзначено історичне значення відкриття третьої повної української гімназії в Галичині, яка вперше стала окремим навчальним закладом із “руською” (українською) мовою викладання. Автор навіс статистичні дані про склад учнівства (переважно діти селян, священників і народних учителів) та вказав на його майже повну національно-конфесійну однорідність (українці-греко-католики) також звернув увагу на недостатнє матеріальне забезпечення гімназії, зокрема малу кількість стипендіатів та обмеженість бібліотек з перевагою польських книжок у ній. Попри труднощі, заснування самостійної української гімназії в Коломиї стало важливим кроком у розвитку української освіти в Галичині та формуванні національної інтелігенції [4, 21].

Продовження оцінки діяльності гімназії у Коломиї розкрито у рецензії “Звіт Дирекції ц. к. гімназій в Коломиї за рік шкільний 1901/1902 у Коломиї”. У ній відзначено поступовий розвиток наймолодшої української гімназії Галичини, зокрема попри обмежене матеріальне забезпечення, гімназія демонструвала стабільний розвиток, а її зростання розглядалося як показник поступу українського середнього шкільництва [6, 28].

Також В. Гнатюк у рецензії “Звіт Дирекції ц. к. гімназій в Перемишлі за рік шкільний 1900/1901” підкреслив стабільний розвиток одного з найстаріших українських середніх навчальних закладів Галичини. Вчений підкреслив, що значна наповненість гімназії (489 учнів та 20 учителів) та значна кількість стипендіатів, незважаючи на важке фінансове становище, засвідчують потребу у відкритті

нових українських навчальних закладів та демонструють життєздатність українського шкільництва в Галичині на початку ХХ ст. [5, 21].

В. Гнатюк приділив значну увагу в “Літературно-науковому віснику” дослідженню проблем розвитку шкільництва на українських землях, зокрема аналізу організаційних, матеріальних і педагогічних аспектів функціонування навчальних закладів.

Зокрема у статті “Народні школи на Буковині 1898 р. (зі статистикою)” В. Гнатюк подав детальну статистику розвитку народних шкіл на Буковині станом на 1898 р. У ній науковець проаналізував трансформації шкільного процесу за час ухвалення краевого шкільного закону 1873 року, подаючи статистичні дані про кількість шкіл, класів та учнів, продемонстрував значне зростання шкільної мережі та перевантаженість класів. Особливу увагу науковець приділив національному складу учнів: українці, хоча й становили більшість населення, та все ж були недостатньо представлені у шкільній системі, як наслідок українські класи були перевантажені. Також у розвідці окреслено проблеми використання викладової мови, де часто вона не відповідала національному складу учнів, що свідчить про відсутність рівноправності у шкільній освіті для українців [13, 195].

Окремо дослідник навіс статистику народних учителів на Буковині станом на кінець 1901 року. Так у статті “Народні вчителі на Буковині” В. Гнатюк розкрив загальну чисельність сталих учительських кадрів, що становила 530 осіб, з них 210 румунської, 190 “руської” (української) та 130 інших національностей, також вказав на гендерний дисбаланс педагогічної професії, бо більшістю вчительського колективу були чоловіки. Підсумовуючи автор зауважив, що кадровий склад шкіл Буковини був національно змішаним і демонстрував дефіцит учительських сил для повного забезпечення закладів освіти педагогами [12, 11].

Цікавою стала розвідка В. Гнатюка “Шкільництво в київській губернії” присвячена аналізу стану шкільництва у Київській губернії на початку ХХ ст. на основі оприлюдненого урядового звіту про шкільну справу. Автор наводить детальну статистику шкіл різних типів (вищих, середніх і низших) та чисельність учнів, розподіл шкіл за відомствами (духовне управління, міністерства освіти, фінансів, війни, сільського господарства та комунікацій), а також особливості шкільної мережі в Києві та повітах. За статистикою значну перевагу мали школи для хлопців порівняно із школами для дівчат також понад половина дітей шкільного віку не відвідувала школу. Це свідчило про недостатній розвиток освітньої мережі та обмежені можливості для здобуття освіти в регіоні [19, 138–139].

Наступним напрямком дослідження В. Гнатюка репрезентованому на сторінках “Літературно-науко-

вого вісника є аналіз та критична оцінка навчальних підручників та посібників.

Так у рецензії “М. Копко. Самоучка: методичний підручник для співу і нот. Часть теоретична” В. Гнатюк проаналізував методичний підручник М. Копка, у якій звернув увагу не стільки на музичну складову, скільки на мовну сторону тексту. Зокрема відзначивши численні мовні недоліки та нестандартні вирази, що можуть негативно впливати на учнів, автор підкреслив, що підручник містить корисні теоретичні матеріали з музики, проте його мовна подача потребує суттєвого удосконалення, оскільки неправильне використання мови може шкодити формуванню грамотності учнів [10, 28].

Пізнавальним є огляд В. Гнатюка “М. Левицький. Порівнююча граматики української мови”, у якому дослідник відзначив структуру та зміст підручника, що складався із двох частин: опису головних відмінностей української мови від російської та невеликого українсько-російського словника. У рецензії підкреслено практичну значущість підручника для наддніпрянських українців та галичан, які прагнуть уникнути помилок у мовленні. Водночас В. Гнатюк звернув увагу на правила орфографії, уживання збірних числівників та інших мовних явищ. У підсумку науковцем наведено численні приклади з живої мови та літературних джерел, що спростовують деякі рекомендації М. Левицького, також зауважено невідповідність назви посібника та її фактичний зміст [11, 187–188].

У відгуку на “Першу книжечку до читання для українських дітей” В. Гнатюк дав позитивну рецензію на підручник, зауважуючи, що він є якісним і сучасним та перевершує попередні видання. На думку науковця, “Перша книжечка до читання для українських дітей” вирізнялася правильністю мови, відсутністю провінціалізму і вульгаризмів, наявністю доступних ілюстрацій, великим шрифтом та паралельним поданням друкованого й писаного текстів, а сам матеріал відповідав рівню шестилітніх дітей і сприяв розвитку спостережливості, порівняння та інтересу до навчання. Рецензентом підкреслено, що книжечка мала стати зразком для майбутніх українських шкільних підручників, підвищуючи їхню педагогічну якість [14, 94–95].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, проводячи комплексний аналіз освітніх орієнтирів Володимира Гнатюка відображених на сторінках “Літературно-наукового вісника” з кінця ХІХ до першої третини ХХ ст., можемо здійснити висновки, що діяльність науковця у ЛНВ характеризується системним підходом до розвитку української освіти, збереженням національної ідентичності та активною участю у формуванні педагогічної думки, що робить його публікації цінним джерелом для дослідження історії українського

шкільництва та освітньо-просвітницької сфери у вказаний період.

Отже отримані дані дослідження освітніх орієнтирів В. Гнатюка на сторінках “Літературно-наукового вісника” зумовлюють потребу у подальшому студіюванні його науково-педагогічної спадщини, а також творчого доробку інших науковців, представлених у цьому виданні з кінця ХІХ до першої третини ХХ ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гнатюк В. В справі заснування приватних шкіл (Бережани, Коломия). *Літературно-науковий вісник*. 1905. Т. 31. Кн. 8. С. 277.
2. Гнатюк В. В справі утравквістичних шкіл (шкідливість двомовності в початковому навчанні). *Літературно-науковий вісник*. 1902. Т. 20. Кн. 10. С. 9.
3. Гнатюк В. Дві рівноправності (шкільні справи в Галичині). *Літературно-науковий вісник*. 1905. Т. 32. Кн. 11. С. 161–162.
4. Гнатюк В. Звіт Дирекції ц. к. гімназій в Коломії за рік шкільний 1900/1901. *Літературно-науковий вісник*. 1901. Т. 15. Кн. 7–9. С. 21.
5. Гнатюк В. Звіт Дирекції ц. к. гімназій в Перемишлі за рік шкільний 1900/1901. *Літературно-науковий вісник*. 1901. Т. 15. Кн. 7–9. С. 21.
6. Гнатюк В. Звіт Дирекції ц. к. гімназій в Коломії за рік шкільний 1901/1902. *Літературно-науковий вісник*. 1902. Т. 19. Кн. 9. С. 28.
7. Гнатюк В. Звіт Дирекції ц. к. Академічної гімназії у Львові за рік шкільний 1900/1901. *Літературно-науковий вісник*. 1901. Т. 15. Кн. 7–9. С. 20.
8. Гнатюк В. Звіт Дирекції ц. к. Академічної гімназії у Львові за рік шкільний 1901/1902. *Літературно-науковий вісник*. 1902. Т. 19. Кн. 8. С. 15.
9. Гнатюк В. Кілько Русинів в Станіславській гімназії? *Літературно-науковий вісник*. 1902. Т. 17. Кн. 2. С. 24.
10. Гнатюк В.М. Копко. Самоучка: методичний підручник для співу і нот. Часть теоретична. *Літературно-науковий вісник*. 1901. Т. 14. Кн. 5. С. 28.
11. Гнатюк В.М. Левицький. Порівнююча граматики української мови (Рецензія). *Літературно-науковий вісник*. 1922. Т. 77. Кн. 5. С. 187–188.
12. Гнатюк В. Народні вчителі на Буковині. *Літературно-науковий вісник*. 1902. Т. 18. Кн. 4. С. 11.
13. Гнатюк В. Народні школи на Буковині 1898 р. (зі статистикою). *Літературно-науковий вісник*. 1899. Т. 6. Кн. 6. С. 195.
14. Гнатюк В. Перша книжечка до читання для українських дітей (Рецензія). *Літературно-науковий вісник*. 1922. Т. 78. С. 94–95.
15. Гнатюк В. Русини в тернопільських гімназіях. *Літературно-науковий вісник*. 1901. Т. 16. Кн. 10. С. 11.
16. Гнатюк В. Справа укр.-руської гімназії у Станіславові. *Літературно-науковий вісник*. 1902. Т. 17. Кн. 1. С. 79–80.
17. Гнатюк В. Справа українсько-руської гімназії у Станіславові. *Літературно-науковий вісник*. 1902. Т. 19. Кн. 9. С. 114–115.
18. Гнатюк В. Уваги про галицькі середні школи (статистика шкіл у Галичині з таблицями учнів, прізвища педагогів). *Літературно-науковий вісник*. 1903. Т. 24. Кн. 11. С. 121–137.

19. Гнатюк В. Шкільництво в київській губернії. *Літературно-науковий вісник*. 1904. Т. 28. Кн. 11. С. 138–139.

20. Наукове товариство імені Шевченка. Енциклопедія. Том 4: Глин–Даш. Львів, 2019. 620 с. С. 44.

21. Хроніка НТШ. Львів, 1930 р. Ч. 69–70. С. 125.

22. Ясінський Б. Літературно-науковий вісник. Показчик змісту. Т. 1–109 (1898–1932). Київ: Смолоскип, 2000. 544 с.

REFERENCES

1. Hnatiuk, V. (1905). V spravi zasnovuvannia pryvatnykh shkil (Berezhany, Kolomyia). [On the establishment of private schools (Berezhany, Kolomyia)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 31. Book 8. p. 277. [in Ukrainian].

2. Hnatiuk, V. (1902). V spravi utrakvistychnykh shkil (shkidlivist dvomovnosti v pochatkovomu navchanni). [On Utrquist Schools (The Harmfulness of Bilingualism in Primary Education)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 20. Book 10. p. 9. [in Ukrainian].

3. Hnatiuk, V. (1905). Dvi ravnopravnosti (shkilni spravy v Halychyni). [Two equal rights (school affairs in Galicia)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 32. Book 11. pp. 161–162. [in Ukrainian].

4. Hnatiuk, V. (1901). Zvit Dyreksii ts. k. himnazii v Kolomyi za rik shkilnyi 1900/1901 (Retsenziia). Literaturno-naukovyi vistnyk. [Report of the Directorate of Imperial-Royal Gymnasiums in Kolomyia for the school year 1900/1901]. Vol. 15. Book 7–9. p. 21. [in Ukrainian].

5. Hnatiuk, V. (1901). Zvit Dyreksii ts. k. himnazii v Peremyshli za rik shkilnyi 1900/1901 (Retsenziia). [Report of the Directorate of Imperial-Royal Gymnasiums in Peremyshl for the school year 1900/1901 (Review)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 15. Book 7–9. p. 21. [in Ukrainian].

6. Hnatiuk, V. (1902). Zvit Dyreksii ts. k. himnazii v Kolomyi za rik shkilnyi 1901/1902 (Retsenziia). [Report of the Directorate of Imperial-Royal Gymnasiums in Kolomyia for the school year 1901/1902 (Review)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 19. Book 9. p. 28. [in Ukrainian].

7. Hnatiuk, V. (1901). Zvit Dyreksii ts. k. Akademichnoi himnazii u Lvovi za rik shkilnyi 1900/1901 (Retsenziia). [Report of the Directorate of Imperial-Royal Academic Gymnasium in Lviv for the school year 1900/1901 (Review)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 15. Book 7–9. p. 20. [in Ukrainian].

8. Hnatiuk, V. (1902). Zvit Dyreksii ts. k. Akademichnoi himnazii u Lvovi za rik shkilnyi 1901/1902 (Retsenziia). [Report of the Directorate of Imperial-Royal Academic Gymnasium in Lviv for the school year 1901/1902 (Review)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 19. Book 8. p. 15. [in Ukrainian].

9. Hnatiuk, V. (1902). Kil'ko Rusyniv v Stanislavivskii himnazii? [How many Ruthenians in Stanislaviv Gymnasium?]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 17. Book 2. p. 24. [in Ukrainian].

10. Hnatiuk, V. (1901). Kopko, M. Samouchka: Metodichnyi pidruchnyk dlia spivu i not. Chast teoretychna (Retsenziia). [M. Kopko. Self-tutor: Methodical textbook for singing and notes. Theoretical part (Review)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 14. Book 5. p. 28. [in Ukrainian].

11. Hnatiuk, V. (1922). Levytskyi, M. Porivniuvai'na hramatyka ukrainskoi movy (Retsenziia). [M. Levytskyi. Comparative grammar of the Ukrainian language (Review)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 77. Book 5. pp. 187–188. [in Ukrainian].

12. Hnatiuk, V. (1902). Narodni vchyteli na Bukovyni [Folk teachers in Bukovina]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 18. Book 4. p. 11. [in Ukrainian].

13. Hnatiuk, V. (1899). Narodni shkoly na Bukovyni 1898 r. (zi statystykoiu) [Folk schools in Bukovina 1898 (with statistics)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 6. Book 6. p. 195. [in Ukrainian].

14. Hnatiuk, V. (1922). Persha knyzhka do chytannia dlia ukrainskykh diit (Retsenziia). [First reading book for Ukrainian children (Review)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 78. Book 6. pp. 94–95. [in Ukrainian].

15. Hnatiuk, V. (1901). Rusyny v ternopilskykh himnaziakh [Ruthenians in Ternopil Gymnasiums]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 16. Book 10. p. 11. [in Ukrainian].

16. Hnatiuk, V. (1902). Sprava ukr.-ruskoi himnazii u Stanislavovi. [The case of the Ukrainian-Ruthenian Gymnasium in Stanislaviv]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 17. Book 1. pp. 79–80. [in Ukrainian].

17. Hnatiuk, V. (1902). Sprava ukrainsko-ruskoi himnazii u Stanislavovi [The case of the Ukrainian-Ruthenian Gymnasium in Stanislaviv]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 19. Book 9. pp. 114–115. [in Ukrainian].

18. Hnatiuk, V. (1903). Uvahy pro halytski seredni shkoly (statystyka shkil u Halychyni z tablytsiami uchniv, prizvytscha pedahohiv). [Notes on Galician secondary schools (school statistics in Galicia with tables of students, teachers' names)]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 24. Book 11. pp. 121–137. [in Ukrainian].

19. Hnatiuk, V. (1904). Shkilnytstvo v kyivskii hubernii [School system in the Kyiv province]. *Literary and scientific bulletin*, Vol. 28. Book 11. pp. 138–139. [in Ukrainian].

20. Naukove Товариство імені Шевченка. (2019). *Encyklopediia*. [Encyclopedia]. Tom 4: Hlyn–Dash. Lviv: Naukove Товариство імені Шевченка. p. 44. [in Ukrainian].

21. Khronika Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka. (1930). Lviv, No. 69–70, p. 125. [in Ukrainian].

22. Yasynskyi, B. (2000). Literaturno-naukovyi vistnyk: Pokazchik zmistu. [Literaturno-naukovyi visnyk. Index of contents]. Vols. 1–109 (1898–1932). Kyiv, p. 544. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 12.01.2026

Прийнято до друку: 24.02.2026

Опубліковано: 23.03.2026

“Навчання – це скарб, який завжди буде йти за своїм власником”.

Китайське прислів'я

